

Om posten i Gamleby och Överums pastorat

Erik Lindgren

POSTHISTORISK SKRIFTSERIE 112

Förlagan tillverkad 1990
 Detta är kopia nr

Förord

I två småskrifter har jag tidigare berört postens utveckling i Västra Eds och i Gärdserums pastorat, som omfattar Västra Eds, Ukna, Gärdsrums och Hannäs socknar med följande poststationer: Edsbruk, Falerum, Forsaström, Gärdsrum, Kolsebro, Lindhem, Solvesta, Måshult, Nelhammar, Skedshult, Stora Ved, Storsjö och Vråka.

Med denna skrift försöker jag på motsvarande sätt belysa utvecklingen kortfattat i Gamleby och Överums pastorat, vilka tillsammans, utöver Gamleby köping (i Södra Tjust), omfattar socknarna Odensvi, Lofta, Överum och Dalhem. Återstående socknar i Norra Tjusts härad är Tryserum, Östra Ed och Loftahammar med poststationerna Tryserum, Västertryserum, Hornsberg, Långgrådna, Skeppsgården, Loftahammar och Källviksbrunn. Dessa kommer att ingå i ett fjärde häfte om Norra Tjusts posthistoria.

Jag tar gärna emot synpunkter på framställningen med syfte att förbättra innehållet i en eventuellt kommande bok om posten i Tjust.

Innehåll i detta häfte:

Gamleby	sid 3
Överum	7
Dalhem	9
Lofta	12
Odensviholm	15
Tyllinge	16
Fästad	18
Olstorpsby	20

Gamleby

Tanken på ett postkontor i Gamleby fördes på tal på allvar 1853, då en ansökan från köpingens invånare blev föremål för närmare utredning. Postmästare Johan Wilhelm Goldkuhl i Västervik hade avlidit den 7 mars 1853 och postmästartjänsten hölls vakant. Efterträdaren Carl Gustaf Julius von Mühlenfels blev inte utnämnd förrän den 21 september 1853. Kanske skulle han ha svarat annorlunda på en remiss från poststyrelsen än vad vikarien Carl Johan Söderqvist gjorde. Remissen avsåg synpunkter av postmästaren i Västervik på den gjorda framställningen om ett postkontor i Gamleby och Söderqvist, som kom att bli postmästare i Valdemarsvik ett år före sin död, skrev bland annat följande:

"Om än det ifrågasatta postkontoret förorsakade en stor och kännbar förlust i sportel-inkomster för postmästaren här i staden, skulle dock, enligt de av sökandena anförda skäl och även efter min åsikt, förslaget verkställighet bli gagneligt både för köpingen och flera kringliggande socknar; dels genom den större säkerhet som bereddades korrespondensen i allmänhet, men särdeles de brev vilka med penningar eller viktigare handlingar nu expedieras i lösväskor såväl till detta, som till det avlägsna Söderköpings postkontor; och dels för den uppkomna möjligheten för många korrespondenter att med omgående post kunna besvara alla brev från norra orterna".

W Pyhlson, vilken vikarierade för postinspektör Pehr Olof Herkepé i Kalmar, konstaterade att sökandenas anhållan inte kunde "annat anses än såsom nödvändigt behov för laglig säkerhet och billig bekvämlighet vid deras korrespondens, vilken även utan någon förökad

Fyra månader efter J F Nilssons avsked utnämndes Lars Daniel Wilhelm Rosin till postmästare i Gamleby. Han dog, 60 år gammal, i juni 1903, och efterträddes av Carl Herman von Krusenstjerna. Posten i Gamleby behöll sin status som förvaltningsenhet till och med juli 1953 och hade följande chefer efter von Krusenstjerna: Viktor Mauritz Rosén (1922 samt 1926-1931), Ernst Gustaf Widén (1931-1940), Carl Albin Moberg (1940-1947), Carl Axel Jakobsson (1947-1953).

Vid postkontorets omorganisation till postexpedition tillträdde Odort Krüger (1953-1974), följd av Bengt Medin, som fick uppleva att termen postexpedition byttes mot postkontor. Chefskapet övertogs 1988 av Inga-Britt Södergren med ansvar för postservice till ca 2600 hushåll. Några av tidigare postmästares agerande vid förvaltning av postområdet framgår bland annat av citat i avsnitten för Dalhem, Lofta, Tyllinge och Olstorpsby.

De lediga postkontoren.

Gamleby (3. klassen). Beräknad å fjolårets uppbörd skulle pm:s provision hafva med ungefär 350 kr. öfverskjutit minimiprovisionen. Under samma år uppbär pm. i bokföringsarfvode 79.54 kr., för lösväskor 48 kr. och från pspb. 50.12 kr.

Till biträdes aflönande finnes ett dispositionsanslag å 600 kr. för år.

Postverket hyr och möblerar pk-lokalen, som är belägen i samma hus som järnvägsstationen; lokalen uppgifves vara öfreflig och saknande ändamålsenlig inredning; allmänheten betjänas genom lucka(!). Bostadsbrist lär råda i Gamleby. Hyrorna utgå med ungefär 100 kr. för rum. Afidne postmästarens våning är redan uthyrd. Kommunal skatten utgår med 3.50 kr. per bev.-krona.

I tidskriften "Svenskt postarkiv" kunde hugade spekulanter på postmästare-tjänsterna läsa litet om villkoren innan de bestämde sig för att söka. Denna notis infördes efter postmästare Rosins död.

De viktigaste lifsmedlen m. m. betingade följande priser: färskt fläsk 1.25 à 1.30, färskt fårkött 0.80 à 0.90, kalvkött 0.60 à 0.70, oxkött 0.75 à 0.90, sötmjölksost 1.50, mejerismör 1.70 à 2.40 och matsmör 1.50 à 1.75, allt kr. pr kg., oskummad mjölk 10 öre litern, potatis 7 kr. tunnan, ägg 60 à 90 öre kullen (12 st.), barrved 12 kr. och björkved 15 kr. för osågad famn.

Överum

På initiativ av grevinnan Honorine Stackelberg gjorde bruksdisponenten Carl Rydström i Överum den 20 mars 1872 en framställning till poststyrelsen om att en poststation skulle inrättas vid bruket. Efter sedvanlig remissbehandling gick förslaget igenom och den 1 januari 1873 öppnades poststationen med bruksförvaltaren Hjalmar Höjer som föreståndare. Hans årsarvode blev 240 kronor.

Posten kom till Överum via postlinjen mellan Linköping och Västervik. Medan kronobrevbäringen ännu uppehölls fanns längs denna linje utöver ändpunkternas postkontor bara två postkontor, nämligen i Gamleby och Åtvidaberg, båda så sent tillkomna som i december 1855.

		Linköping—Västervik. (från den 1 december 1873).		Vintermånaderna.	
S. O. Th. L.	—	1	e. m.	Linköpings postkontor	T. O. F. L. 9 — f. m.
S. O. Th. L.	6	—	e. m.	Åtvidabergs postexpedition	T. O. F. L. — 4 f. m.
S. O.	—	7	e. m.	Överums poststation	T. F. 3 — f. m.
S. O.	12	12½	natt.	Gamleby postkontor	M. Th. 9½ 10 e. m.
M. Th.	2	2½	f. m.	Westerviks postkontor	M. Th. 7½ 8 e. m.
M. Th.	5½	—	f. m.		M. Th. — 4 e. m.
				11½	

På Höjers ansvar uppehölls befattningen som poststationsföreståndare huvudsakligen av kontorsbiträdet Herman Ramberg. När Höjer i oktober 1876 flyttade från Överum blev Ramberg hans efterträdare med ett arvode som företrädaren efter framställning i juni 1875 fått höjt till 360 kronor.

Ramberg blev av med sitt kontrakt om att förestå poststationen genom att den flyttades till järnvägsstationen den 15 september 1879, när järnvägen mellan Norsholm och

Västervik kunde börja användas för posttrafik. Ansvarig för posten blev i stället stinsen Fredrik Wilhelm Lundberg, följd 1886 av Carl Erik Embring. Denne lämnade år 1909 över till Otto Fagerberg, som blev kvar till och med första halvåret 1920.

Den 1 juli 1920 skildes post och järnväg åt och under den första vakansen uppehölls befattningen av Ottos hustru Hilma Kristina Fagerberg. Den 1 juli 1921 tillträdde emellertid Thyra Nilsson, från 1941 med efternamnet Esping. Hon uppehöll befattningen under 41 år eller fram till 1962 och hade då den postala titeln stationsmästare. Den titeln följde nämligen föreståndare för de sk postexpeditionerna och till en postexpedition hade Överums poststation blivit upphöjd den 1 mars 1947.

Efter Thyra Esping har följande tjänstemän varit chefer för posten i Överum: Rut Andersson (1962-1965), Margit Ståhlbom (1965-1974), Berit Norman (1974-1984), Christina Holmudd (1985-1987) och Tomas Jonsson (1987-1988). Befattningen hölls vakant under ett år (februari 1984-januari 1985) och har uppenhållits av vikarier även efter Tomas Jonsson.

Postombudet i Dalhem, som i kombination med lantbrevbäring ersatte poststationen i Dalhem den 1 juni 1959, hade i datumstämpeln gravyren ÖVERUM POB 1. Det drogs in den 30 juni 1966. I Olstorpsby (Karlshult) fanns under tiden 1 juni 1959 - 16 mars 1965 som en strategisk anordning efter indragning av poststationen ett postombud, i vars stämpelgravyr det stod ÖVERUM POB 2. Det ursprungliga postombudet i Karlshult, som föregick poststationen med namnet Olstorpsby, hade däremot gravyren GAMLEBY POB 1 i sin datumstämpel (1936-1946). Se även avsnittet om Olstorpsby (sid 20-22).

Dalhem

Organisten S G Carlsson vidtalades att bli föreståndare för den poststation som öppnades i Dalhem den 1 januari 1874. Post till den samtidigt öppnade poststationen på Gotland med samma namn visade sig ibland hamna i det småländska Dalhem, varför namnet på den gotländska stationen fick prefixet Gotlands med 1876 års ingång. Detta meddelades i ett cirkulär den 22 november 1875 i vilket 33 namändringar kungjordes "för att förekomma förväxling mellan postanstalter med likljudande namn".

Som ett kuriosum i detta sammanhang kan nämnas, att länge efter indragning den 31 maj 1959 av den småländska poststation fick en poststation på Gotland namnet Dalhem utan tillägg. Det var den 1 februari 1971 som poststationen med det ditillsvarande namnet Gotlands Hässelby i samband med en omorganisation kom att kallas Dalhem. När detta avsnitt skrivs, finns postnamnet kvar, nu med den interna termen postkontor och ett betjäningsunderlag på i det närmaste 1000 gotländska hushåll.

Organisten Carlsson sålde frimärken för 102 kronor vid sin poststation under år 1874 och för 112 kronor under år 1875. Det räckte med en liten marginal för att täcka hans årsarvode, som var 100 kronor. Det blev ändå på grund av ringa trafik ifrågasatt att dra in poststationen. Postmästare J F Nilsson i Gamleby uttalade bl a följande i ett brev till poststyrelsen den 31 januari 1876:

"Vad beträffar poststationen Dalhem är där pastor i församlingen och kronofjärdingsman som för brevväxling i tjänsteärenden begagna sig av poststationen, och då vid dess närhet boende större korrespondenter ha sin post dels å postexpeditionen i Åtvidaberg och dels å närmast

belägna poststation Överum, anser jag, att om poststationen Dalhem kommer att indragas, tillfälle genom gångbud beredes sistnämnde tjänstemän och betjante att använda lösväska för regelbunden brevutväxling av sina tjänsteförsändelser".

Poststationen räddades ändå från indragning den gången men vid förberedelserna under hösten 1877 för att införa lantbrevbäring i Kalmar län kom indragning åter på tal. Poststationen räddades även den gången sedan organist Carlsson, vars årsarvode hade höjts från 100 till 150 kr i början av år 1877, skrivit följande förbindelse:

"Ifall Kungl.Generalpoststyrelsen beslutar att poststationen i Dalhem skall bibehållas, så förbinder jag mig att fortfarande förestå densamma mot ett årligt arvode av etthundra kronor; och som jag förut bestritt postföringen fram och åter mellan Dalhem och Överum för 1 kr 50 öre, vill jag försöka att hädanefter nedsätta detta pris till en krona för varje gång".

*För Postinspektionen i Gentofte
Distriktet.*

*Skolläraren O. Rydqvist kommer
att flytta från den kyrkan i
slutet af Dec. månad, och kommer
han då att bo i samma hus, som
postkontoret nu är.*

Carolina Carlsson

Efter S G Carlssons frånfälle den 23 september 1879 vikarierade hans 45 år gamla änka Carolina Carlsson till årets utgång, varefter skolläraren Oskar Rydqvist övertog befattningen med oförändrat årsarvode, 100 kr.

För tillämpning från 1901 års början tecknades den 4 december 1900 ett nytt kontrakt om poststationen. Barnmorskan Emma Amalie Cecilia Larsson utsågs till poststationsföreståndare. Hon avled sju dagar senare. Nu föreslog postmästare L D W Rosin i Gamleby arrendatorn Lars August Lundgren till föreståndare med 150 kr i årsarvode. Detta accepterade poststyrelsen.

Därefter har följande personer ansvarat för poststationen i Dalhem: fotografen Sven Sjöberg (1904-1906), handlanden Per Albert Lundgren (1906-1929) och handlanden Ingeborg Nilsson (1929-1959). Poststationen ersattes den 1 juni 1959 med lantbrevbäring i kombination med ett postombud, vars datumstämpel hade gravyren ÖVERUM POB 1. Postombudet avvecklades den 30 juni 1966.

		Överum—Dalhem.							
		(Gångpost.)							
		(Från den 2 februari 1877.)							
T. F.	—	4,50	e. m.	1,0	Överums poststation.....	T. F.	2,50	—	e. m.
T. F.	7,0	—	e. m.		Dalhems poststation.....	T. F.	—	12,0	midd.

Lofta

Med organisten och direktören H J Carlholm som föreståndare fick Lofta en poststation den 1 januari 1874. Posten bars dit från Gamleby enligt ett avtal med And. Jakobsson i Qvistrum. Hans ersättning för detta var 75 öre per mil "beräknad endast för postens befordran i ena riktningen med skyldighet för entreprenören att i motsatt riktning fortskaffa posten utan särskild gottgörelse". Poststationsföreståndare Carlholms årsarvode fastställdes till 100 kronor.

Vid en översyn av 1874 års organisation på grund av ett cirkulär från poststyrelsen i september 1875 föreslog postmästare Johan Fredrik Nilsson i Gamleby att poststationen i Lofta skulle dras in. Han hade nämligen funnit, att de enda tjänstemän som anlidade poststationen var "pastor inom församlingen och kronofjärdingsman". Han menade att "då dessa personer äro boende cirka 1/8-dels mil från poststationen och 1/2 mil från härvarande postexpedition (=Gamleby) samt 1/4 mil från allmänna landsvägen, där posten å linjen Norrköping-Västervik dagligen passerar fram och åter", kunde poststationen dras in och ersättas med lösväskor till tjänstemännen. Hur privatpersoners postgång skulle ordnas, var det inte någon fråga om.

Poststationen räddades emellertid från indragning den gången och även följande år, då indragning kom på tal i anslutning till att föreståndaren begärde högre ersättning. Hans brev av den 12 januari 1877 föranledde postmästare Nilsson att hos poststyrelsen tillstyrka höjning av årslönen från 100 till 150 kronor men då poststyrelsen inte ville gå med på detta, sade Carlholm upp sig. Då skrev poststyrelsen till landshövdingen i

Kalmar med frågan om "icke berörda poststation ävensom postgången däremellan och Gamleby skulle kunna indragas utan väsentligare olägenhet för orten".

Frågan togs också upp vid en extra kommunalstämma med Lofta församling den 25 februari 1877. Från protokollet hämtar man bl a att Carlholm visat "sig villig att fortfarande för hittills utgående avlöning poststationen förestå". Därmed räddades poststationen från indragning den gången, sedan poststyrelsen behandlat ärendet på nytt den 19 mars 1877.

I slutet av 1879 togs avlöningsfrågan åter upp, varvid Carlholm framhöll i ett brev den 29 november att han var i knappa ekonomiska omständigheter. Formellt måste han ändå säga upp sitt kontrakt för att avlöningsfrågan skulle kunna prövas. Därefter frågade poststyrelsen i brev till landshövdingen den 27 december 1879 "huruvida icke berörde poststation numera må kunna indragas, utan väsentlig olägenhet för orten, mot det att, samtidigt med indragningen, varder anordnad lantbrevbäring mellan Gamleby och Lofta". Lantbrevbäring hade introducerats i Kalmar län med 1878 års ingång.

En extra kommunalstämma den 1 februari 1880 motsatte sig emellertid bestämt poststationens indragning bland annat med orden "helst hela denna ort, sedan postlinjen Gamleby-Eds bruk blivit indragen, blivit alldeles lottlös på postkommunikationer, och dessutom postföreståndaren, Herr Direktör H J Carlholm, såsom av närlagde intyg av honom framgår, sin uppsägning återtager". Ännu en gång fick Carlholm alltså "krypa till korset" för att poststationen skulle räddas.

Den olycklige Carlholm efterträddes snart nog som poststationsföreståndare av folkskolläraren S A Becker i Trostad med oförändrat årsarvode, 100 kronor. När denne sade upp sig i juni 1888, begärde poststyrelsen landskansliets förslag på lämplig efterträdare. Inspektör Johan Oskar Dahlgren erbjöd sig att överta arbetet den 1 oktober 1888 med poststationen förlagd till Fredriksberg. Det hade visat sig vara omöjligt att någon lokal skulle kunna erhållas i Björnsholm, där han helst velat ha sin poststation. Den 28 augusti 1888 skrev emellertid den tidigare föreståndaren Carlholms dotter Anna till

kronolänsmannen U F Theorin och erbjöd sig att bli föreståndare med poststationen i hennes bostad intill kyrkan. Theorin ansåg henne lämplig men tillfogade följande i ett brev till sekreterare C A Palme vid landskansliet i Kalmar:

"Jag anser mig dock böra lämna upplysning därom, att en bror till Anna Karlholm vistas hos henne och att denne person, vilken under senare åren uppehållit sig än här och än där, icke gjort sig känd för ordentlighet, samt att flere Loftaboar yttrat betänkligheter vid att hava sin post på Lofta under broderns hemmavaro, därest Anna Karlholm bliver antagen att förestå stationen, ehuru Anna Karlholms bostad, såsom belägen nära kyrkan, är för station mera bekväm än Fredriksberg, varest O Dahlgren i ingiven anmälan förklarar sig villig förestå stationen".

Yttrandet var tillräckligt för att länsstyrelsen i brev till poststyrelsen den 11 september 1888 kunde förklara sig inte vilja frångå sitt tidigare förslag om att Dahlgren skulle antas till poststationsföreståndare.

Dahlgren blev alltså antagen och lyckades från 1892 års ingång få årslönen höjd till 175 kronor. Poststationens läge var emellertid till förfång för flertalet korrespondenter. Stämman önskade den flyttad från Fredriksberg till Björnsholm. Detta framhölls vid den ordinarie kommunalstämman i Lofta den 29 december 1896. Framställningen utvecklades till ett komplicerat ärende, där även postföringen i området kom på tal. Postinspektören i östra distriktet ansåg inte någon flyttning motiverad bland annat därför att avståndet mellan Fredriksberg och Björnsholm bara var en kilometer. Inte heller förslaget om att dra in postlinjen Storsjö-Edsbruk och ersätta den postgången med linjen Gamleby-Lofta-Edsbruk föll i god jord. Poststyrelsen beslöt den 15 april 1897 att ärendet inte skulle föranleda någon åtgärd.

Det blev emellertid flyttning till kyrkans närhet några år senare genom att poststationen övertogs den 1 juli 1900 av skolläraren August Richard Engström. Hans årsarvode höjdes den 1 oktober 1904 från 175 till 300 kronor. Efter honom ansvarade följande personer för poststationen: Karl Gustaf Karlsson (1911-1932), Anna-Lisa Borell (1932-1948), Ruth Andersson (1948-1953) och Britt-Marie Kjell (1953-1958).

Poststationen drogs in med november månads utgång 1958. En återflyttning till Björnsholm av poststationen hade förts på tal 1932 men vann inte gehör. Ett av skälen för önskemålen var den gången "att invånarna i Härnums by i Västra Eds socken, som nu hava långt till sin poststation, finge det betydligt bättre och bekvämare, om de överfördes till Björnsholm, dit de köra sin mjölk".

Odensviholm

I Odensviholm höll man sig med en lösväska för postgången till och från Gamleby. Den skickades med postföraren på linjen Kisa-Horn-Hycklinge-Gamleby, vilken hade öppnats den 1 november 1872 i enlighet med ett kungligt brev den 29 juni samma år.

Med kronobrevbäringens upphörande inrättades en poststation med namnet Odensviholm vid 1874 års ingång och lösväskan kunde avvecklas. Då Odensvi sockens poststation fick suffixet -holm, var risken för förväxling med den västmanländska poststationen Odensvi eliminerad. Den poststationen inrättades samtidigt.

Inspektören C J Pettersson blev antagen till poststationsföreståndare med 100 kronor i årsarvode. Efter uppsägning på grund av för låg ersättning fick han den höjd till 175 kronor sedan kronolänsmannen Bökelundh på Spånga länsmanuskontor meddelat "att varken vid Odensviholm eller utmed postvägen i närheten därav finnes någon lämplig person utom inspektor C J Pettersson, att föreslå till poststationsföreståndare i Odensvi församling".

Vid Odensvi kyrka fanns visserligen barnmorskan Hilda Baalach, som hade förklarar sig villig att sköta en poststation för 150 kronor om året. Vid prövningen av detta anbud befanns det emellertid att hennes yrke inte medgav tillräcklig stabilitet för att sköta poststationen oavbrutet. Dessutom låg hennes bostad vid kyrkan, 1/8 mil från postlinjen Gamleby-Horn, och skulle således förorsaka en avväg, om än så liten, för postskjutsen.

Petterssons uppdrag som poststationsföreståndare upphörde ändå på hösten 1877 och under en kortare period var trädgårdsmästaren A B Andersson ordinarie föreståndare. Redan i mars 1878 tecknades emellertid kontrakt med förre skolläraren Sven Johan Pettersson, nu med 150 kr i årsarvode. Han avled i januari 1895. Han efterträddes av Emma Nilsson, som blev kvar till sin död i januari 1928. Därefter ansvarade Elsa E Rosén för poststationen till och med 1944. Elsa Stenberg tog över med 1945 års ingång. Efter hennes pensionering hölls befattningen vakant i augusti 1967, då arbetet fullgjordes av Ingegärd Andersson. Poststationen ersattes den 1 september 1967 med lantbrevbäring från Gamleby. Poststationen fanns under dess sista tio år i fastigheten Lövik. Efter flyttningen från Odensviholm hade den funnits på två andra fastigheter.

Tyllinge

Som framgår av ett annat avsnitt fick Dalhems socken en egen poststation när kronobrevbäringen upphörde med 1874 års ingång. Ett försök att få ytterligare en poststation inom socknen gjordes i ett brev den 22 mars 1900 till poststyrelsen från Tyllinge Aktiebolag, som då hade sin postgång via den 22 kilometer avlägsna poststationen i Överum vid Norsholm-Västerviks järnväg. På närmare håll hade man poststationerna Dalhem (11 km), Björkfors (16 km) och Måshult (18 km).

Ur brevet citeras följande:

"Till Dalhems poststation ankommer icke post oftare än två gånger i veckan. Tyllinge stora gods har i alla tider haft behov av snabbare postgång, till bevis varför Bolaget kan nämna att innan järnvägen Norsholm-Västervik öppnades, Tyllinge hämtade sin post i Åtvidaberg, över tre mil. Nu för närvarande hämtar Bolaget själv sin post i Överum 6-7 gånger i veckan, vilket är alldeles nödvändigt, då Tyllinge Aktiebolag driver mycket omfattande rörelse med lantbruk, skogsskötsel, mejeriskötsel, kvarn, såg och även vanlig diversehandel, varförutan även garve-

rörörelse idkas vid Tyllinge. I närheten av Tyllinge ligger även Drabo stora by i Oppeby socken, vilken by nu har särdeles dålig postgång, vadan de till stort antal där boende byamännen i Drabo ha stort behov av en poststation vid Tyllinge."

Den ordinarie kommunalstämman den 23 mars 1900 "fann förslaget särdeles tilltalande och ville på det livligaste förorda detsamma" enligt protokollet.

Poststationsföreståndare Oskar Rydwall i Dalhem var också positiv till förslaget, liksom kollegan Oskar Fahlin i Björkfors. Den sistnämnde passade emellertid på att föreslå samtidig indragning av poststationen i Oppeby. "Den har ej varit många år" skrev han "och väl hälften av Oppeby korrespondenter kan lika bra hämta post vid Björkfors och de övriga förena sig om en postväska på Hägerstad nu som förr. Då bleve det ej flera poststationer men allmänheten bättre tillgodosedd genom poststationerna Rimforsa, Hägerstad, Björkfors, Tyllinge, Dalhem och Överum".

Detta förslag förelades naturligtvis folkskolläraren Jon Gunnar Gabriel Wiman, som var föreståndare för poststationen i Oppeby sedan 1896 års ingång. Han skrev en mer än två foliosidor lång inlaga den 29 april 1900 och mot vad man kunde tro tillstyrkte han indragning av sin egen poststation.

I likhet med övriga poststationsföreståndare tillstyrkte också Karl A Nyberg i Måshult förslaget om att inrätta en poststation i Tyllinge. Till detta sällade sig postmästare Lars Daniel Wilhelm Rosin i Gamleby, som i sitt yttrande den 30 maj 1900 dock framhöll att poststyrelsen tidigare avslagit en framställning om att inrätta en poststation vid Karlshult i Dalhems socken. I ett brev till poststyrelsen den 15 september 1900 föreslog postinspektionen i Östra distriktet att den önskade poststationen skulle öppnas senast den 1 november 1900 med bokföraren Johan Gottfrid Nilsson som föreståndare. I förslaget ingick också att Tyllinge aktiebolag (efter två månaders provisorisk lösning) skulle svara för åkande postförelse tre gånger i veckan fram och åter på linjen Överum-Dalhem-Tyllinge med kr 3:96 i ersättning var varje tur. Förre soldaten Carl Gustaf Gylfe, som bar posten

mellan Överum och Dalhem blev uppsagd till årsskiftet. Förslaget innefattade inte indragning av poststationen i Oppeby.

Poststyrelsen accepterade förslaget och poststationen öppnades den 1 november 1900. Bokförare Nilsson fick sitt årsarvode höjt från 100 till 180 kronor den 1 augusti 1901. Samma belopp tillerkändes bokhållaren Erik Alfons Wennström, när han tog över poststationen den 1 mars 1903, men han fick efter kort tid arvodeshöjning till 240 kronor. Inspektören Albert Birger Gidion Carlén tog över den 1 november 1905 och blev mycket längre på sin post än tidigare kolleger. Efter honom ansvarade skogvaktaren Knut Anders Peter Andersson för poststationen (1924-1940) och till sist Märta Helena Frideborg Gustafsson (1940-1968). Poststationen drogs in den 11 maj 1968 i samband med övergången till Postens nya transport- och sorteringsorganisation.

Fästad

Fästads gästgivaregård var det sista hållstället för postskjutsen mellan Linköping och Gamleby, men någon poststation öppnades inte där förrän sent om sider. Ordföranden i Lofta kommunalnämnd Aug. Johansson begärde i ett brev till poststyrelsen i december 1925 att en poststation skulle inrättas vid järnvägens hållplats.

Av den följande utredningen framgick bland annat att 509 personer över och 176 personer under 15 år skulle få nytta av en poststation i Fästad. Postmästare Viktor Mauritz Rosén i Gamleby tillstyrkte framställningen. Norsholm-Västerviks-Hultsfreds järnvägsförvaltning var emellertid inte villig att "på vanliga villkor" ha hand om en poststation i Fästad.

Däremot hade förvaltningen intet emot att platsvakten i Fästad, förre konduktören Nikolaus August Kardell åtog sig betyret som poststationsföreståndare genom ett personligt kontrakt. De ändringar av hållplatsbyggnaden som behövdes för att göra den lämplig till poststationslokal bekostades av ortsbefolkningen.

Poststyrelsen beslutade att poststationen skulle inrättas den 1 februari 1926 och Kardells årsarvode blev 360 kronor jämte ett expensanslag på 60 kronor samt 20 kronor i semesterbidrag. Efter åtta år övertogs bestyret av Tekla Augusta Elisabet Johansson under en månad innan hemmansägaren Henric Ohlsén tog vid den 1 november 1934. Han blev den siste i raden, för med oktober månads ingång 1957 ersattes poststationen av lantbrevbäring.

NORSHOLM-VÄSTERVIK-HULTSFREDS JÄRNVÄGSTRAFIK

TRAFIKCHEFEN

RIKSTELEFONER:
EXP. 405
BOSTAD 378

Postdirektionen i Östra Distriktet	
INK. 2160/1925	
Dnr 2/60/4	

Postdirektionen i Östra Distriktet,

Linköping.

*****

Med anledning av Postdirektionens skrivelse D. n:r 2160 av den 7 dennes få vi äran meddela, att vi hava intet att erinra mot att överenskommelse träffas mellan postverket och platsvakten vid Fästad angående handhavandet av postgöromålen vid Fästad.

Hyra för lokalen komma vi att uttaga av platsvakten, men kostnaden för event. upptagande av ny dörr och diverse andra smärre ändringar av hållplatsbyggnaden - enligt platsvaktens uppgift beräknad till cirka 50 kr. - ombesörjes icke av järnvägen.

Västervik den 17 november 1925.

Joh. V. Mattson

Olstorpsby

POSTSTATION BEGÄRS I KARLSHULT

Ett stort antal personer "i utkanterna av Dalhems, Odensvi och Gamleby socknar" med hemmansägaren N A Skarin i Olstorp som en av initiativtagarna skrev i december 1899 till poststyrelsen och begärde att få en poststation i Karlshult inom Dalhems socken. Under utredningen av frågan uppgav poststationsföreståndaren och stationsinspektoren Carl Embring i Överum, att handelslägenheten Karlshult låg mitt emellan poststationerna Dalhem och Överum. Han tillade: "En ganska stor post förefinnes till Karlshult med omnejd och skulle naturligtvis vara mycket bekvämt för den orten att få en poststation förlagd därstädes".

Postmästare Rosin i Gamleby ansåg emellertid i sitt yttrande den 20 januari 1900, "Karlshult ligga allt för nära tvenne poststationer för att därstädes skulle kunna med fördel inrättas ny poststation". Postinspektionen i Östra distriktet åberopade detta och tillade i sitt yttrande till poststyrelsen "att den ifrågasatta anordningen, såsom saknande verkligt fog, synes kunna utan olägenhet tills vidare bero".

Poststyrelsen beslöt den 13 februari 1900 att framställningen inte skulle "till vidare åtgärd föranleda".

Den 1 juli 1936 inrättades ett postombud i Karlshult vars postutväxling ägde rum via postkontoret i Gamleby. När föreståndaren begärde ersättningsförhöjning år 1944, visade det sig att rörelsen hade nått minst lika stor omfattning som rörelsen vid några av de minsta poststationerna inom Gamleby postområde. Förslaget om att då förändra postombudets status till poststation föll på grund av att lokalfrågan inte kunde lösas. Två år senare skrev emellertid postmästare Carl Albin Moberg i Gamleby till postdirektionen att utvecklingen syntes "väl motivera den postala omvårdnad, en poststation på orten kan skänka". Då var lokalfrågan också i ett bättre läge.

Postdirektionen var positivt inställd till förslaget och hemställde hos poststyrelsen att postombudet skulle ersättas med en poststation från och med den 1 juli 1946. Detta mötte inga svårigheter och poststyrelsen biföll.

Däremot visade sig namnfrågan bli knepigare att lösa. I sitt brev till Kungl. Ortnamnskommissionen den 24 april 1946 skrev poststyrelsen att benämningen Karlshult låg närmast till hands och så kallades även växelstationen där. Men man var rädd för förväxling med poststationsnamnet Varshult (en poststation som redovisas i boken "Berättelser från glesbygd"). Poststyrelsen antydde att risken för förväxling skulle kunna undvikas genom att ~~poststationen~~ eventuellt benämndes Karlshultsby. Postmästaren i Gamleby hade alternativt föreslagit namnet Olstorp, men postdirektionen fann risk för förväxling med poststation Olofstorp.

Ortnamnskommissionen ansåg benämningen Karlshultsby mindre lämplig, då Karlshult inte var någon by "utan endast en avsöndring från 1 mtl Olstorp nr 1". Stamfastigheten var för övrigt inte heller någon egentlig by men uppfattades som en sådan. Därför föreslog ortnamnskommissionen att poststationen skulle heta Olstorpsby. Därvid blev det också.

Till föreståndare antogs butiksföreståndaren Gustav Balck, som hade varit postombud sedan den 1 augusti 1945. Poststationen, som låg i Konsum-butiken, kom att bli en av de mera kortlivade i modern tid. Den ersattes nämligen

redan den 1 juni 1959 med lantbrevbäring i kombination med ett postombud. Det senare, som drogs in den 16 mars 1965, hade i datumstämpeln gravyren ÖVERUM POB 2.

Kungl.
Generalpoststyrelsen.

ORTNAMNS-
KOMMISSIONEN
10 MAJ 1946

Till Kungl. Ortnamnskommissionen.

Fråga föreligger om inrättande av poststation i Karlshults samhälle inom Dalhems socken, Kalmar län. Den föreslagna poststationens läge har markerats å bifogade karturklipp.

Såsom närmare framgår av närslutna utdrag av vederbörande postmästares och postdirektörs yttranden, vållar namnfrågan viss tvekan. Benämningen Karlshult ligger närmast till hands - så benämnes även växelstationen å platsen - men utesluter icke viss risk för förväxling med det redan förefintliga poststationsnamnet Varshult. Denna risk skulle möjligen kunna undvikas genom att poststationen ev. benämnes Karlshultsby.

Generalpoststyrelsen får äran unhålla om Edert utlåtande i denna namnfråga. Stockholm den 24 april 1946.

FOR KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSEN

Bertil Ånsberg
(Bertil Ånsberg)

Ortnamnskommissionens yttrande.

Då namnen Karlshult och Olstorp ej anses bära ifrågakomma på grund av risk för förväxling med andra namn, har benämningen Karlshultsby föreslagits. Karlshult är emellertid icke någon

by utan endast en avsöndring från l mtl Olstorp nr 1, varför benämningen Karlshultsby får anses mindre lämplig. Stamtigheten är visserligen inte heller en by i kameral mening men uppfattas på orten som sådan. Ortnamnskommissionen föreslår därför, att den planerade poststationen benämnes Olstorpsby. Kommissionen anhåller att få del av Kungl. styrelsens blivande beslut i ärendet. Remisshandlingarna återgå. Uppsala den 9 maj 1946.

KUNGL. ORTNAMNSKOMMISSIONEN

Bengt Hesselman *Jöran Sahlgren* *Erik Schalling*
Bengt Hesselman Jöran Sahlgren Erik Schalling

Mera posthistoria

1 Posthistoria från Ljungby kommun (1980)	144 sidor
2 Kommunikation i gränsbygd (1981)	176
3 Kommunikation i Västbo (1982)	192
4 Kommunikation i Allbo (1983)	224
6 Kommunikation i Kinnevald (1985)	112
8 Kongaposten (1987)	176
9 Berättelser från glesbygd (1988)	160
10 Mitt i Småland (1989)	96
11 På post i Mo härad (1989)	112
12 Posten i Njudung (1989)	176
14 Tunalänspost (1989)	40

Siffrorna framför böckernas titlar refererar till kartskissen nedan med Smålands häradsgrenser. Böckerna kan beställas från Förlaget på post, Box 222, 351 05 VÄXJÖ.

